

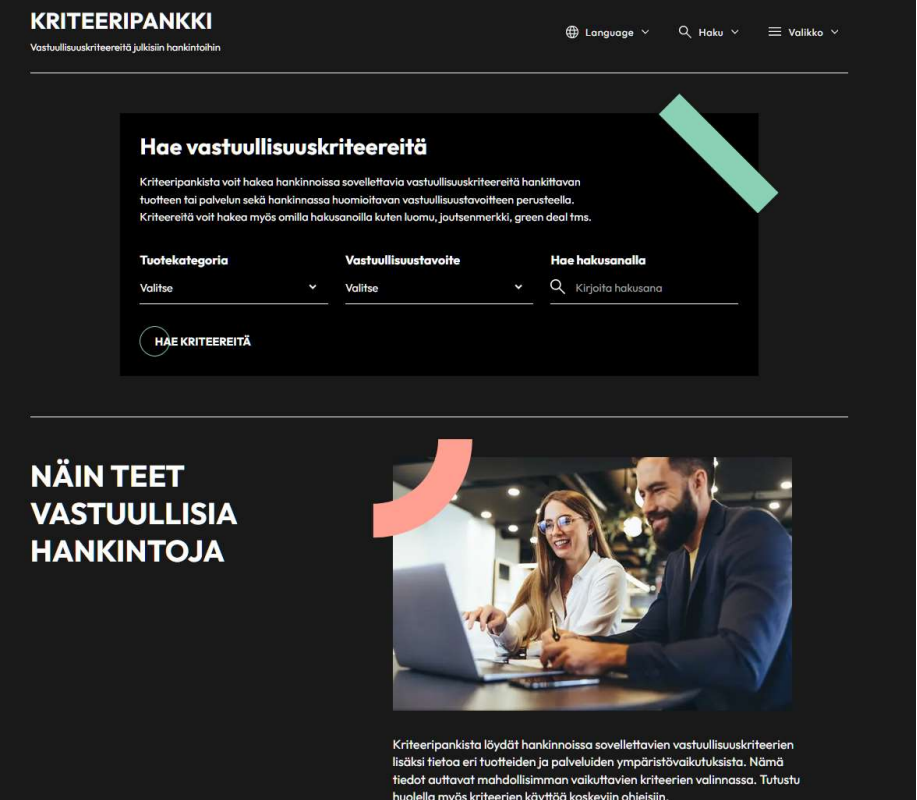

Hankintakriteerit ja kriteeripankki hankintojen apuna

Mikä kriteeripankki?

- Motivan ja KEINOn tarjoama maksuton, kaikille avoin palvelu josta voi hakea vastuullisuuskriteereitä julkisiin hankintoihin.
- Helpottaa julkisissa kilpailutuksissa sovellettavien vastuullisuuskriteerien löytämistä ja käyttöä.
- Kriteeripankissa voidaan julkaista eri tahojen tuottamia hankintojen vastuullisuuskriteereitä, mutta yhteiset laatuvaatimukset julkaistaville kriteereille.
- Kriteeripankin kehitystä ovat rahoittaneet työ- ja elinkeinoministeriö sekä maa- ja metsätalousministeriö.

www.kriteeripankki.fi

KRITEERIPANKKI
Vastuullisuuskriteereitä julkisiin hankintoihin

Language ▾ Haku ▾ Valikko ▾

Hae vastuullisuuskriteereitä

Kriteeripankista voit hakea hankinnoissa sovellettavia vastuullisuuskriteereitä hankittavan tuotteen tai palvelun sekä hankinnassa huomioitavan vastuullisuustavoitteen perusteella. Kriteereitä voit hakea myös omilla hakusanoilla kuten luomu, joutsenmerkki, green deal fms.

Tuotekategoria
Valitse ▾

Vastuullisuustavoite
Valitse ▾

Hae hakusanalla
Kirjoita hakusana

HAE KRITEEREITÄ

NÄIN TEET VASTUULLISIA HANKINTOJA

Kriteeripankista löydät hankinnoissa sovellettavien vastuullisuuskriteerien lisäksi tietoa eri tuotteiden ja palveluiden ympäristövaikutuksista. Nämä tiedot auttavat mahdollisimman vaikuttavien kriteerien valinnassa. Tutustu huolella myös kriteerien käyttöä koskeviin ohjeisiin.

Kriteeripankissa syksyllä 2023 julkaistavat vastuullisuuskriteerit

- Elintarvikkeet (Motiva)
- Ruokapalvelut (MMM)
- Ravitsemuskriteerit (Sydänliitto, VRN)
- ICT-laitteet (Motiva)
- Ajoneuvot, kuljetuspalvelut ja joukkoliikenne (Motiva)
- Terveystuotteet: lääkintälaitteet, metalliset hoitotarvikkeet, muoviset hoitotarvikkeet sekä suojaus- ja sidontatarvikkeet (Motiva)
- Ohjelmistohankinnat (MitVIDI-hanke)
- Sähkön ja lämmön hankinta (Motiva)
- Tekstiilit – työvaatteet (Motiva)
- Greendeal: Siivouspalvelut ja teknokemian tuotteet (Motiva/KEINO)
- Green deal: Kalusteet (Motiva/KEINO)
- Green deal: **Työkoneet ja työmaat** (Motiva/KEINO)

Näin käytät kriteeripankkia

1. Valitse hankintakategoria

KRITEERIPANKKI
Vastuullisuuskriteereitä julkisiin hankintoihin

Language Haku

Hae vastuullisuuskriteereitä

Kriteeripankista voit hakea hankinnossa sovellettavia vastuullisuuskriteereitä hankittavan tuotteen tai palvelun sekä hankinnassa huomioitavan vastuullisuustavoitteen perusteella. Kriteereitä voit hakea myös omilla hakusanoilla kuten luomu, joutsenmerkki, green deal tms.

Tuotekategoria Valitse
Ohjelmistopalvelut
Sähkökalusteet
Kahvi, tee ja kaakao
Talonrakentaminen
Lämpö ja jäähdytys
Käytävien ja muun infran kunnossapito
Sähkö

Vastuullisuustavoite Valitse

Hae hakusanoilla Kirjoita hakusana

NÄIN TEET VASTUULLISIA HANKINTOJA

2. Valitse vastuullisuustavoite

KRITEERIPANKKI
Vastuullisuuskriteereitä julkisiin hankintoihin

Language Haku

Hae vastuullisuuskriteereitä

Kriteeripankista voit hakea hankinnossa sovellettavia vastuullisuuskriteereitä hankittavan tuotteen tai palvelun sekä hankinnassa huomioitavan vastuullisuustavoitteen perusteella. Kriteereitä voit hakea myös omilla hakusanoilla kuten luomu, joutsenmerkki, green deal tms.

Tuotekategoria Valitse
HAE KRITEEREITÄ

Vastuullisuustavoite Valitse
Häädäisten aineiden vähentäminen
Kierätoisuus ja jätteen vähentäminen
Vähähiilisyys
Energiatehokkuus
Ilmanlaatu ja -saasteet
Ihmisosaudet ja oikeudenmukaiset työolot

Hae hakusanoilla Kirjoita hakusana

NÄIN TEET VASTUULLISIA HANKINTOJA

Kriteeripankista löydät hankinnossa sovellettavien vastuullisuuskriteerien lisäksi tietoa eri tuotteiden ja palveluiden ympäristövaikutuksista. Nämä tiedot auttavat mahdollisimman vaikuttavien kriteerien valinnassa. Tutustu huolella myös kriteerien käyttöä koskeviin ohjeisiin.

Kriteeripankin kriteerit on kehitetty vuoropuhelussa tilaajien, toimittajien ja

Näin käytät kriteeripankkia

3. Suodata kriteereitä

The screenshot shows a web interface for selecting criteria. On the left, there is a sidebar with categories: 'Tuote- ja palvelukategoriat', 'Elintarvikkeet ja ruokapalvelut', 'Energia', 'Liikenne ja liikkuminen', 'Laitteet, kalusteet ja välineet', 'Rakentaminen, kiinteistöt ja kunnossapito', 'Puhtauspalvelut ja -kemikaalit', 'Tekstiilit', and 'Terveystieteet ja hoitotarvikkeet'. The main content area is titled 'INFRARAKENTAMINEN' and contains a description of the criteria, a 'Suodata kriteereitä +' button, and a list of 'VALITUT SUODATTIMET' including 'Vastuullisuusvaatimus: Vähähiilisyys'. Below this, there are three criteria cards: 'Sähkökäyttöisten työkalujen edistäminen infrarakentamisessa, pisteytys', 'Sähkökäyttöisten työkalujen edistäminen infrarakentamisessa, vähimmäisvaatimus', and 'Työkalujen fossiilivapaat polttoaineet ja käyttövoimat'. The third card is highlighted with a green background.

4. Kopioi kriteeriteksti ja todentamistapa tarjouspyyntöön

The screenshot shows the details of the 'Työkalujen fossiilivapaat polttoaineet ja käyttövoimat' criterion. The page title is 'Edelläkävijätaso'. The main heading is 'TYÖKONEIDEN FOSSII- VAPAA POLTTOAINEET JA KÄYTTÖVOIMAT'. Below the heading, there is a 'KOPIOI KRITEERITEKSTI' button. The main content area contains the following text: 'Työkalujen fossiilivapaat polttoaineet ja käyttövoimat', 'Urakan toteutuksessa käytettävien työkalujen tulee käyttää käyttövoimanaan sähköä tai fossiilivapaita polttoaineita.', 'Hyväksyttävii fossiilivapaita polttoaineita ovat biokaasu, etanoli (esim. ED95) ja EN 15940 -standardin mukainen uusiutuva HVO diesel tai moottoripolttoöljy.', 'Todentaminen', 'Urakoitsija ilmoittaa kalusteluettelossa työkaluissa ja ajoneuvoissa käytettävän polttoaineen tyyppin. Tarvittaessa tilaaja voi tarkastaa hankitun polttoaineen tyyppin polttoaineen hankintaa osittavista ostotositteista tai kuormakirjoista.', 'Ehdotus sopimuksen seurannasta', 'Ajantasainen kalusteluettelo sekä työmaalla käytettävät koneet voidaan käydä läpi osana tilaajan ja urakoitsijan välisiä kuukausittaisia. Soveltuva seuranta tulee kuitenkin aina sovitaa urakan kokoon ja keston.', 'Perustelu', 'Työkalujen laskennallisia kasvihuonekaasupäästöjä voidaan vähentää uusilla käyttövoimilla kuten sähköllä, kaasulla tai vedyllä. Nykyiseen työkalukalustoon soveltuva fossiilivapaa polttoaine on vetykäsitellyllä tuotettu HVO -diesel.', 'Tämä kriteeri on osa Päästötörmät työmaat green deal -sopimuksen toteutusta. Kriteeri on myös muiden hankintayksiköiden sovellettavissa.'

Edelläkävijätaso ①

Työkoneiden fossiilivapaat polttoaineet ja käyttövoimat

Urakan toteutuksessa käytettävien työkoneiden tulee käyttää käyttövoimanaan sähköä tai fossiilivapaita polttoaineita.

Hyväksyttävät fossiilivapaita polttoaineita ovat biokaasu, etanoli (esim. ED95) ja EN 15940 -standardin mukainen uusiutuva HVO diesel tai moottoripolttoöljy.

Todentaminen

Urakoitsija ilmoittaa kalustoluettelossa työkoneissa ja ajoneuvoissa käytettävän polttoaineen tyyppin. Tarvittaessa tilaaja voi tarkastaa hankitun polttoaineen tyyppin polttoaineen hankintaa osittavista ostotositteista tai kuormakirjoista.

Ehdotus sopimuksen seurannasta

Ajantasainen kalustoluettelo sekä työmaalla käytettävät koneet voidaan käydä läpi osana tilaajan ja urakoitsijan välisiä kuukausittaisia. Soveltuva seuranta tulee kuitenkin aina sovittaa urakan kokoon ja kestoon.

Perustelu

Työkoneiden laskennallista kasvihuonekaasupäästöjä voidaan vähentää uusilla käyttövoimilla kuten sähköllä, kaasulla tai vedyllä. Nykyiseen työkonekalustoon soveltuva fossiilivapaa polttoaine on vetykäyttöä varten tuotettu HVO-diesel.

Tämä kriteeri on osa Päästöttömät työmaat green deal -sopimuksen toteutusta. Kriteeri on myös muiden hankintayksiköiden sovellettavissa.

Kriteerin tiedot

Luotu	Julkaisija
26.9.2023	Motiva
ID	Kieliversiot
374	FI
Vastuullisuustietoa	Versio
Vähähiilisyys	1
Ilmanlaatu ja -saasteet	
Green deal	

Kriteereistä löytyvät tiedot

Kriteerin taso: edelläkävijä vs. perustaso, kriteeriehtotus

Kopioitava kriteeriteksti

Todentamistapa

Perustelut, mihin vaatimus vaikuttaa tai miksi se on hyödyllinen

Julkaisuajankohta

Julkaisija

Kriteerin ID (rajapintahakuja varten)

Palautemahdollisuus

Linkit lisätietolähteisiin

Vastuullisuustavoitteet, joilla kriteereitä voi hakea

Ekologinen kestävyys:

Vähähiilisyys

Energiatehokkuus

Kiertotalous ja jätteiden vähentäminen

Luonnon monimuotoisuus

Rehevöityminen

Haitallisten aineiden vähentäminen

Ilmanlaatu ja -saasteet

Vesistön ja maaperän pilaantumisen ehkäisy

Sosiaalinen kestävyys:

Työllistäminen

Ihmisoikeudet ja oikeudenmukaiset työolot

Osallistaminen ja osallisuus

Taloudellinen kestävyys:

Aluetaloudellisuus

Muut:

Innovatiivisuus

Eläinten hyvinvointi ja terveys

Elintarviketurvallisuus

Ravitsemuslaatu

Huoltovarmuus

Green deal

Kriteeripankissa julkaistavat kriteerit ovat

- Markkinatilannetta vastaavia = Kriteerit täyttäviä tuotteita/palveluita saatavilla
 - Markkinaa kannustavia
 - Syrjimättömiä
 - Todennettavia
 - Vertailukelpoisia
 - Hankinnan kohteeseen liittyviä
-
- Kriteeripankista löytyy lisäksi tietoa tuoteryhmän merkittävistä vastuullisuusvaikutuksista.

Mitä kriteeripankki ei tee?

- Kriteeripankki ei suosittele tai valitse tiettyjä kriteereitä hankintaasi tai auta niiden keskinäisessä priorisoinnissa.
- Varmista erilaisten kriteeriyhdistelmien toimivuus hankinnassa markkinavuoropuhelulla tai tietopyynnöillä, jos et ole käyttänyt kyseisiä kriteereitä aiemmin.

Rakentamisen ja purkamisen kriteereitä ei ole markkinavuoropuhelutettu valtakunnallisesti

- Koottu [kiertotaloutta ja vähähiilisyyttä vauhdittavia infrarakentamisen kriteereitä keväällä 2022 >>](#)
- [Väylävirastolle laadittu esiselvitys hankintojen ympäristökriteereistä 2023](#)
- UUMA 5 ohjelmaan tarjottu infrarakentamisen hankintakriteerien markkinavuoropuheluttaminen
- Kriteerien kehitystä ja käyttöönottoa ehdotettu toimenpiteeksi myös Kiertotalouden Green dealiin kiertävät maa- ja kiviainekset muutosalueeseen.

14.4.2022 11.00

Vähähiilistä kiertotaloutta edistäviä väylärakentamisen hankintakriteereitä kartoitettu

Väyläviraston hankintojen ympäristökriteerit

Esiselvitys

Vähähiilistä kiertotaloutta edistävät väylä- ja infrarakentamisen hankintakriteerit

1. Uusiomateriaaliosaaminen maarakentamisessa
2. Kiertotalousosaaminen infrarakentamisessa
3. Uusiomateriaalien hyödyntämismahdollisuuksien selvittäminen
4. Kiertotalousselvitys
5. Ympäristösuunnitelma
6. Tilaajan kivien käyttö
7. Uusiomateriaaliosuus kokonaisuutena tai tietyssä rakenteessa XX %
8. Uusiomateriaalien käyttöä lisäävät materiaali- tai kohdekohtaiset kriteerit
9. Hiilijalanjäljen laskenta materiaaleille tai hankkeelle
10. Materiaalikohtaisia kriteereitä ja vähimmäis- vaatimuksia materiaalien hiilijalanjäljelle
11. Dokumentaatio rakennuskohteessa käytetyistä materiaaleista
12. Ajoneuvo- ja työkonekriteerit

1. Uusiomateriaaliosaaminen maarakentamisessa

- Käyttö mielekkäämpää vähimmäisvaatimuksena.
- Tulisi olla ennen kaikkea suunnittelua ohjaava kriteeri, merkitys pienempi urakkavaiheessa kun ratkaisut tehty.
- Kriteeri on tällaisenaan liian ympäröyöreä. Tulee täsmentää hankekohtaisesti, millaista osaamista tulee olla.
- Yritysreferenssiä pidettiin mielekkäämpänä kuin henkilöitä koskevia referenssejä.
- Ehdotettu myös pätevyysrekisteriä uusiomateriaaliosaamista omaavista suunnittelijoista

Suunnittelijalla / urakoitsijalla tulee olla uusiomateriaaliosaamista maarakentamisessa

Kommentteja Mirosta:

- Kriteeri on liian ympäröyöreä - tarkennettava eri "uusiomateriaaliosaamisen" osa-alueisiin sekä eri suunnittelu vaiheisiin ja rakentamisen hankintaan. Esim. tekninen kelpoisuus
- Uusiomateriaaliosaaminen myös ylläpidon/kunnossapidon hankintaan?
- Jos pisteytettävä: Tähän haasteellista luoda mittaria, jolla pisteitä jaetaan. Voi olla tulkinvaraisuutta.
- Osaaminen suunnitteluhankkeissa voi olla mm. kokemusta uusiomateriaalirakenteiden suunnittelusta, käyttömahdollisuuksien selvittämisestä, teknisen soveltuvuuden arvioinneista tai suunnittelu- ja käyttöohjeiden laatimisesta. Tai koulutus, esim. UUMA-erikoisopintojakso tai vastaava todennettava koulutus.

**5. Tunnistetut vähähiilistä kiertotaloutta
edistävät
väylä- ja infrarakentamisen
hankintakriteerit**

Vähähiilistä kiertotaloutta edistävät väylärakentamisen hankintakriteerit	Todentaminen
1. Uusiomateriaaliosaaminen maarakentamisessa Suunnittelijalla/rakennusurakan toteuttajalla tulee olla uusiomateriaaliosaamista. Esimerkiksi osaamista uusiomateriaalien käyttömahdollisuuksien arvioinnista ja uusiomateriaalirakenteiden suunnittelusta/toteutuksesta.	Referenssit
2. Kiertotalousosaaminen infrarakentamisessa Suunnittelijalla/rakennusurakan toteuttajalla tulee olla kiertotalousosaamista. Tarjoajalla on oltava suunnitelma kiertotalouden huomioinnista, esim siltarakenteissa tai ratarakenteissa.	Kuvaus siitä, miten yritys ottaa hankkeissa huomioon kiertotalouden mahdollisuudet.
3. Uusiomateriaalien käyttömahdollisuuksien selvittäminen Selvitys rakennuskohteessa hyödynnettävistä materiaaleista/massoista, uusiomateriaalien käyttömahdollisuuksista ja kohteesta poistettavista muualla hyödynnettävistä materiaaleista.	Suunnittelijan/urakoitsijan laatima selvitys
4. Kiertotalousselvitys Toimittajalta edellytetään tarkastelua hankkeen kiertotalousmahdollisuuksista. (uusiomateriaalien hyödyntämistä laajempi selvitys, ml. Kiertotalouden liiketoimintamallit, jakamistalouden tarjoamat mahdollisuudet) Vähimmäisvaatimus.	Suunnittelijan/urakoitsijan laatima selvitys
5. Ympäristösuunnitelma Urakoitsijalta edellytetään kuvausta ympäristösuunnitelmasta, joka sisältää tarkastelun kiertotalouden ja vähähiilisyyden edistämismahdollisuuksista. Tarjouspyynnössä määritellään, mitä ympäristösuunnitelman tulee sisältää. Vähimmäisvaatimus/sopimusehto	Urakoitsija laatinut kyllä/ei
6. Urakassa tulee käyttää tilaajan olemassa olevat kivet tai kiviaines Urakkaohjelmaan täydennetään käytössä olevat vanhat esim. reuna- ja katukivet ja osoite, missä ne sijaitsevat. Vähimmäisvaatimus.	Urakoitsijan vakuutus
7. Uusiomateriaaliosuus kokonaisuutena tai tietyssä rakenteessa XX % Vähimmäisvaatimus xx % osuus tai pisteytys. (Käytännössä usein käytetään muodossa: Hankkeessa sallitaan uusiomateriaalien käyttö xx rakenteissa.)	Suunnittelijan/urakoitsijan laatima selvitys

8. Täsmällisempiä uusiomateriaalien käyttöä lisääviä materiaali- tai kohdekohtaisia kriteereitä:	
8.1. Purkubetonimurskeen uusiokäyttö Betonimurskeen käyttö tilaajan tai urakoitsijan materiaalista. Vähimmäisvaatimus	Urakoitsijan vakuutus
8.2. Rakennushankkeessa edellytetään sementin ja/tai runkoaineen korvaamista uusiomateriaaleilla. (esim infrabetonilaatoissa, betoniporsaissa, betonista tehdyissä kiveyksissä) Vähimmäisvaatimus	Urakoitsijan vakuutus
8.3. Päälysteen uusiomateriaaliosuus Vähimmäisvaatimus xx % osuus tai pisteytys	Asfalttiaseman tuotantoraportit
8.4. Rakennusmateriaalin kierrätettävyyksivaatimus	Toimittajan vakuutus tai kuvaus, miten materiaali on kierrätettävissä.
9. Hiilijalanjalan laskenta materiaaleille ja hankkeelle	
9.1. Rakennushankkeen hiilijalanjalan laskenta Hankkeen suunnittelussa edellytetään hiilijalanjalan laskentaa eri materiaalivalinnoille (uusiomateriaalit vrt. neitseelliset materiaalit) niiden valmistuksen ja kuljetusmatkojen aiheuttamat päästöt huomioiden. Vähimmäisvaatimus	Tilaajan määrittämän laskentamallin käyttäminen.
9.2. Rakennusmateriaalien hiilijalanjalan laskeminen/ilmoittaminen: Suunnittelijalta /urakoitsijalta edellytetään kohteessa käytettävien merkittävimpien materiaalien valmistuksen ja kohteeseen kuljettamisen aiheuttamien hiilidioksidipäästöjen laskentaa/ilmoittamista. Vähimmäisvaatimus tai pisteytys	Ympäristötuoteseloste tai tilaajan määrittelemä tuoteryhmän laskutapa

10. Täsmällisempiä materiaaliikohtaisia kriteereitä tai vähimmäisvaatimuksia rakennusmateriaalien hiilijalanjäljelle:

10.1 Urakoitsijaa edellytetään käyttämään matalalämpöasfalttia (WMA).	Asfalttiaseman tuotantoraportti valmistuslämpötilasta.
10.2. Käytetyn suurlujuusteräksen valmistuksessa syntyneet päästöt tulee olla alle XX kg CO ₂ /teräskilo.	Standardin mukaan laadittu ympäristötuoteseloste EPD. (Urakoitsija on velvollinen pitämään kirjaa ja todistamaan tuotteen laatuominaisuudet ja ympäristö ympäristövaikutukset)
10.3. Käytetylle teräkselle tulee olla tehtynä tyypin III EPD tarkastelu.	Standardin mukaan laadittu ympäristötuoteseloste EPD. (Urakoitsija on velvollinen pitämään kirjaa ja todistamaan tuotteen laatuominaisuudet ja ympäristö ympäristövaikutukset)
10.4. Sementin valmistuksen CO ₂ -päästöjen tulee alittaa XX kg CO ₂ /kg.	Standardin mukaan laadittu ympäristötuoteseloste EPD. (Urakoitsija on velvollinen pitämään kirjaa ja todistamaan tuotteen laatuominaisuudet ympäristöympäristövaikutukset)
10.5. Katukivien valmistuksen ja kuljetuksen CO ₂ -päästöjen tulee alittaa XX CO ₂ /kg.	Ympäristötuoteseloste tai tilaajan määrittelemä tuoteryhmän laskutapa
10.6. Vähähiilinen betoni BY-Vähähiilisyysluokitus 13.11.2021. Rakenteeseen valitaan betoni vähähiilisyysluokan mukaan.	Valmistajat laskevat BY:n laskurilla vähähiilisyysluokan.
10.7. Vähähiilinen syvästabiloinnin uusiosideaine Luokitus kehitteillä UUMA4-ohjelmassa.	Todentaminen kolmannen osapuolen verifioimalla EPD-ympäristöselosteella?
10.8. Edellytetään hiiltä sitovien materiaalien (kuten puurakenteet) käyttöä rakenteissa, joissa se mahdollista.	Urakoitsijan laatima kuvaus tai vakuutus.

Vähähiilistä kiertotaloutta edistävät väylärakentamisen hankintakriteerit

Todentaminen

11. Dokumentaatio rakennuskohteessa käytetyistä materiaaleista
Rakennusmateriaalikohtainen tarkka dokumentaatio, esim materiaalin luokittelutiedot.
Vähimmäisvaatimus/sopimusehto

Urakoitsijan vakuutus

Vähähiillistä kiertotaloutta edistävät väylärakentamisen hankintakriteerit 12. Ajoneuvojen ja työkoneiden kriteerit:	Todentaminen
12.1. Ajoneuvojen päästöluokat vaatimuksena (Euro -luokat): Vähentävät ajoneuvojen tuottamia haitallisia pakokaasupäästöjä joista merkittävimpänä hiukkaspäästöt. Eivät vähennä hiilidioksidipäästöjä. Voidaan käyttää vähimmäisvaatimuksena, laatuasteina tai bonusperusteena. Yleensä käytetty vähimmäisvaatimuksena ja vuonna 2021 vaatimuksena esimerkiksi Euro IV – Euro VI.	Urakoitsijan toimittama kalustoluettelo ja työmaakokoukset
12.2 Työkoneiden päästöluokat vaatimuksena (Stage -luokat): Vähentävät työkoneiden tuottamia haitallisia pakokaasupäästöjä joista merkittävimpänä hiukkaspäästöt. Eivät vähennä hiilidioksidipäästöjä. Voidaan käyttää vähimmäisvaatimuksena, laatuasteina tai bonusperusteena. Yleensä käytetty vähimmäisvaatimuksena ja vuonna 2021 vaatimuksena esimerkiksi Stage IIIB – Stage V.	Urakoitsijan toimittama kalustoluettelo ja työmaakokoukset
14. Fossiilivapaat käyttövoimat vaatimuksena: Vaatimus toteutuu tällä hetkellä pääosin nestemäisillä fossiilivapailla polttoaineilla (ns. uusiutuva diesel ja polttoöljy). Vähentävät kaluston hiilidioksidipäästöjä ja joiltain osin myös haitallisia pakokaasupäästöjä. Eivät pääosin edellytä investointeja uuteen kalustoon. Saatavuudessa alueittaista eroa ja kalliimpaa kuin fossiiliset polttoaineet. Todentaminen haastavaa.	Urakoitsijan toimittama kalustoluettelo ja pistotarkastukset polttoaineen kuormakirjoista/ostotositteista.
15. Sähköisten koneiden edistäminen: Koneet eivät tuota suoria pakokaasupäästöjä tai kasvihuonekaasupäästöjä. Koneiden saatavuus vielä hyvin pientä ja painottuu kooltaan ja infrarakentamisessa suoritteiltaan pieneen kalustoon. Käytetty pisteytyksenä tai osana laajempaa fossiilivapauden vaatimusta.	Urakoitsijan toimittama kalustoluettelo ja työmaakokoukset
16. Kaasukäyttöisten koneiden ja ajoneuvojen edistäminen: Vähentää kaluston hiilidioksidipäästöjä ja joiltain osin myös haitallisia pakokaasupäästöjä. Edellyttää investointeja uuteen kalustoon ja saatavuus toistaiseksi työkoneissa hyvin pientä. Käytetty pisteytyksenä tai osana laajempaa fossiilivapauden vaatimusta.	Urakoitsijan toimittama kalustoluettelo ja työmaakokoukset
17. Työmaan sähkön ja lämmityksen fossiilivapaus: Vähentää toiminnan hiilidioksidipäästöjä ja haitallisia pakokaasupäästöjä. Toteutuu tällä hetkellä uusiutuvalla sähköllä ja fossiilivapailla nestemäisillä polttoaineilla. Polttoaineiden saatavuudessa alueellista vaihtelua.	Urakoitsijan toimittama todistus sähkön alkuperästä ja/tai pistotarkastukset polttoaineen kuormakirjoista/ostotositteista.

Kiertotaloutta tukevat hankintakriteerit

Väylävirasto

Väylävirasto: Käytössä olevat kiertotaloutta tukevat kriteerit 2023

- suurimpien hankintakategorioiden läpikäynti

- Uusiomateriaalien käyttömahdollisuuksien selvittäminen
- Massataseiden optimointi liikuteltavien massamäärien minimoimiseksi
- Urakassa tulee käyttää tilaajan olemassa olevat kivet
- Rakennus ja purkujätteet lajiteltava erikseen Purkubetoni hyödynnetään ensisijaisesti kohteessa.
- Rakennusmateriaalin kierrätettävyyksivaatimus - On käytössä esimerkiksi melusteissa.

Lähde:

[Väyläviraston hankintojen ympäristökriteerit - Esiselvitys Väyläviraston julkaisu 12/2023 >>](#)

Väylävirasto: Kehittämistä edellyttävät kriteerit 2023

- Suunnittelijalla / rakennusurakan toteuttajalla tulee olla uusiomateriaali- tai kiertotalousosaamista.
- Kiertotalousselvitys - Toimittajalta edellytetään tarkastelua hankkeen kiertotalousmahdollisuuksista.
- Ympäristösuunnitelma - Urakoitsijalta edellytetään kuvausta ympäristösuunnitelmasta, joka sisältää tarkastelun kiertotalouden ja vähähiilisuuden edistämiskeinoista hankkeessa ja työmaalla. Voi sisältää esimerkiksi kuvauksen jätteiden kierrätyksestä työmaalla.
- Urakoitsijalta vaadittava erillinen kiertotaloussuunnitelma.
- Rakennustyömaan lajittelua koskevien erityisvaatimusten jatkokehitys. (esim kalvomuovien erilliskeräys)
- Uusiomateriaalien käytön lisääminen suorilla vaatimuksilla tai suunnittelua ohjaavilla kannusteilla.
- Purkubetonimurskeen käytön edellyttäminen tierakenteessa.
- Sementin ja/tai runkoaineen korvaaminen uusiomateriaaleilla esimerkiksi betonilaatoissa, betoniporsaisissa ja betonista tehdyissä kiveyksissä.
- Dokumentaatio rakennuskohteessa käytetyistä materiaaleista.

Kiertotaloutta tukevat hankintakriteerit

Tampereen kaupunki

Tampereen kaupunki on sitoutunut UUMA3-4 -ohjelmiin, Hiilineutraali Tampere 2030 ja Kestävä Tampere 2030 -ohjelmiin, joissa on asetettu tavoitteita hiilineutraalisuuden ja resurssitehokkuuden saavuttamiseksi myös kaupungin infraoimialalle. Nyt hankinnan kohteena olevan ST-urakan toteuttajaksi valittavan urakoitsijan odotetaan tukevan Tampereen kaupungin hankintaviranomaisen resurssitehokkuus- ja hiilineutraalisuustavoitteita suunnittelemalla ja toteuttamalla ratkaisu, jossa on huomioitu 1) jätteen määrän vähentäminen 2) neitseellisen kiviaineksen säästäminen 3) CO2-päästöjen ja ympäristöhaittojen vähentäminen 4) muiden ympäristöhaittojen vähentäminen. Tämä arviointityökalu on hankinnan virallinen asiakirja.

	Kriteeri	Vastaus	Pisteet	Tavoite
Osio 1	Täytä ensin suunnitteluvaiheen massatalousselvitys (omalla välilehdellä). Massatalousselvitykseen annetut tiedot siirtyvät automaattisesti arviointityökalun kohtiin 1-4.			
1	Urakkatoteutuksessa muodostuvista maa- tai kiviaineksista hyödynnetään syntypaikalla <u>vähintään</u>	0 %	0	Jätteen määrän vähentäminen
2	Urakassa syntyviä ylijäämämaita <u>hyödynnetään</u> urakan ulkopuolella <u>vähintään</u>	0 %	0	
3	Urakassa hyödynnetään hankkeen ulkopuolelta tulevia <u>uusiomateriaaleja vähintään</u>	0 %	0	Neitseellisten luonnonvarojen säästäminen
4	Kierrätysasfaltin osuus hankkeella käytettävistä asfalttimassoista	0 %	0	
Osio 2	Täytä tähän osioon vastaus-sarakkeen alavetovalikosta tarjottavaa ratkaisua vastaava vastausvaihtoehto. Kaava antaa pisteet valitun vastauksen perusteella.			
5	Kaikki kivi- ja maa-ainekset, tai korvaavat materiaalit, kuljetaan kohteelle tai kohteesta muualle etäisyydeltä (ilmoita sopiva matkaväli)	0 - 20 km	0	CO2-päästöjen vähentäminen
6	Tarjoajalla on sertifioitu ympäristöjärjestelmä (valitse kyllä/ei)	kyllä	0	Muiden ympäristöhaittojen vähentäminen
7	<u>Kaikki</u> ajoneuvot ja kalusto hankkeella täyttävät päästöluokat (valitse valikosta)	autot vähintään Euro 6 ja kalusto Stage 4	0	
8	Tarjoajalla on toteuttanut uusiomateriaaleilla vähintään yhden referenssin (valitse kyllä/ei)	kyllä	0	Tarjoajan osaaminen
Tarjoajan pisteet yhteensä			0	

Kriteereitä kehitetty edelleen

Kaupinkadun rakennusurakka

- Poistettiin arvio urakan sisäisesti kierrätettävistä massoista
- Lisänä kuljetusten osalta Co2-laskenta

Viinikankadun rakennusurakka

- Arviointikriteereihin urakassa käytettävä vihreän betonin määrä

Yleisiä huomioita

- Suunnittelu ja rakennuttaminen järjestetty kaupungeissa eri tavoin. Suunnitellaan ja rakennetaan itse vs. kilpailutetaan kaikki - > tarve kilpailutuskriteereille vaihtelee
- Suhtautuminen massojen koordinointiin vaihtelee – vastataan itse vs. urakoitsijoiden vastuulla
- Eri hankintamalleissa erilaiset mahdollisuuden kiertotalouden huomiointiin
- Yhtenäiset vaatimukset kaikkien etu
 - Toimittajat tiedetään ja tunnetaan vaatimukset ja osaavat varautua
 - Saadaan vaatimukset täyttäviä tarjouksia
- “Yhteiset” materiaalikohtaiset vaatimukset eivät ole toimivia

Kiitos

Suvi Salmela, Motiva Oy

suvi.Salmela@motiva.fi

Puh. 0400 960128

@MotivaOy

www.motiva.fi